

A Prónay-különítmény tevékenysége Tolna megye Duna-parti településein 1919-ben ^[1]

1919. augusztus 1-jén a Magyarországi Tanácsköztársaság megbukott, *Kun Béla* és vezetőtársai döntő többsége még aznap Bécsbe menekült. Tudták jól, ha maradnak, azzal az életüket kockáztatják, hiszen a nevükhöz fűződő vörösteror ellenhatásaként a fehérterror következik. Ennek félreérthetetlen jele volt, hogy a Szegeden megalakult Magyar Nemzeti Hadseregnek már működtek azok a tisztí különítményei, melyek a Tisza-parti városban elkezdték a kommunisták, valamint a kommunistagyanús egyének likvidálását.

Bevezető

1919. augusztus 1-jén a Magyarországi Tanácsköztársaság megbukott, *Kun Béla* és vezetőtársai döntő többsége még aznap Bécsbe menekült. Tudták jól, ha maradnak, azzal az életüket kockáztatják, hiszen a nevükhöz fűződő vörösteror ellenhatásaként a fehérterror következik. Ennek félreérthetetlen jele volt, hogy a Szegeden megalakult Magyar Nemzeti Hadseregnek már működtek azok a tisztí különítményei,^[1] melyek a Tisza-parti városban elkezdték a kommunisták, valamint kommunistagyanús egyének likvidálását.

Kun Bélaék gyors menekülésüknek köszönhetően elkerülték a terrort és a bírósági úton történő felelősségre vonást is. Vajmi keveset törődtek viszont a fontosabb funkciókat betöltő elvtársaik sorsával. A hatalmat tőlük átvevő *Peidl Gyula*^[2] által vezetett szakszervezeti kormány felszólította a munkás- és katonatanácsokat, hogy maradjanak a helyükön. Ezzel az intézkedéssel azok a személyek, akik a Tanácsköztársaság idején vezető szerepet játszottak – főleg az alföldi, valamint a dél-dunántúli régióban –, kiszolgáltatottá váltak a fehérterrorral szemben. Közülük azok, akik nagyobb politikai éleslátással rendelkeztek a folyamatosan változó erőviszonyok között, igyekeztek elmenekülni vagy elbújni a várható számonkérés elől. Sokan viszont a kormány utasításainak engedelmességgel maradtak, nem sejtve a napokon belül bekövetkező gyors politikai változást, mely az ország idegen csapatok által meg nem szállt részeiben lezajlott.

A vidéki településeken a tanácsrendszer augusztus 1-jét követően akár még napokig is működhetett. Szekszárdon augusztus 4-én tartóztatták le a megyei direktórium tagjait, és ezzel a megye irányítását ismét átvette a kommun előtti közigazgatás.^[3] Augusztus első napjaiban a vidéki településeken is sorra váltotta fel a munkástanácsokat a régi előjáróság. A hatalomra visszakerült polgári politikai vezetők mind a megyei direktórium tagjait, mind a letartóztatott vörös-érmelű személyeket bírói úton kívánták felelősségre vonni.

A falvakban és a kisebb településeken azonban a Peidl-kormány korai bukása után sem került sor a kommunisták letartóztatására, annak ellenére, hogy a politikai helyzet erőteljesen jobbra tolódott. Hiszen az országban ekkor létező három hatalmi erő közül mindegyik a jobboldali keresztény nemzeti irányzat tagja volt: a román hadsereg segítségével hatalomra jutó *Friedrich István*^[4] Budapesten megalakult kormánya, valamint az a két katonai egység, amely az ország románok által meg nem szállt részébe bevonult. Az egyik a *báró Lehár Antal*^[5] ezredes által vezetett hadsereg, mely Feldbach-ból érkezve szállta meg az ország nyugati megyéit, a másik a Szegeden megalakult Magyar Nemzeti Hadsereg, melynek fővezére *Horthy Miklós* altengernagy volt. Ők a kommun bukása után vonultak be az ország azon megmaradt részébe, melyet a románok nem szálltak meg, így a Dél-Alföldre, valamint a Dél-Dunántúlra.^[6]

A Nemzeti Hadsereg különítményei már Szegeden megkezdtek a kommunisták üldözését, és nem titkolták, hogyan fognak bánni a Tanácsköztársaság vezetőivel és főbb funkcionáriusaival, ha a francia egységek Szegedről elengedik őket.^[7] A Tisza-parti város ekkor ugyanis a francia hadsereg megszállása alatt volt, amely nem támogatta Horthy hadseregének a proletárdiktatúra elleni fegyveres harcát, mert vezetői attól féltek, hogy a nemzeti irányzat megerősödése ellenük fordulhat. Így a demarkációs vonalon csak a diktatúra bukása után engedték át a Nemzeti Hadsereg egységeit.^[8]

A várakozó álláspontra kényszerített nemzeti érzésű polgárok, de főleg a katonák körében egyre nőtt a bosszúvágy a kommunisták ellen, akiket országvesztőknek tartottak. Maguk a katonatisztek pedig tisztában voltak a „vörösök” lakossággal szembeni bánásmódjával. *Prónay Pál*^[9] huszár százados egy, a tisztjei által 1919 nyarán Szegeden elfogott egyénnek, akit Kun Béla futárjaként azonosítottak, a következőket mondta: „*Olyan elbánásban részesítelek, mint amilyenbe elvtársaid és hitsorsosaid Sámuel*^[10] [!] és társai részesítenek minket keresztényeket ott fönt Budapesten a parlament pincéjében, vagy pedig a Batthyány palotában.^[11] Eszerint tudták, mi folyt Budapesten a különböző kínzókamrákban, vagy vidéken az ellenforradalmak letörése utáni megtorlásokban. Mindenről első kézből értesültek a Szegedre menekült polgároktól és katonáktól. Az utóbbiak közül többen csatlakoztak a tisztí különítményekhez, tovább növelve azok amúgy sem csekély bosszúvágyát.

Prónay Pál

Az első és legismertebb tisztí különítmény 1919. június elején alakult Szegeden Prónay vezetésével. A különítmény elit osztagnak számított a nemzeti hadseregben belül. Eredeti tevékenysége a kormány védelmére szorítkozott, és Horthy Miklós fővezérnek volt alárendelve.^[12] A „Prónay-fiúk” már Szegeden féltelmes hírnevet szereztek maguknak. Az öntörvényű parancsnok emberei több baloldali egyént megöltek, vagy csak egyszerűen megverték.^[13] A fehérterror végrehajtásában viszont nem csak ők vettek részt, hanem a Nemzeti Hadsereg egyéb alakulatai is, hiszen több különítmény is alakult a dél-alföldi városban. Ezek közül *Moravek Gyula*^[14]^[15] és *Madary Antal*^[16] századosok egységei voltak a legismertebbek.

A Tanácsköztársaság bukása után Prónay különítménye volt az első egység, amelyik a kommunisták elleni megtorlást elkezdte azon a területen, amely augusztus 1-je előtt a proletárdiktatúra uralma alatt állt; a franciák ugyanis Prónay egységét engedték át először a Magyar Nemzeti Hadsereg katonái közül a Szegedtől északra húzódó demarkációs vonalon. A mintegy 160 tisztet számláló különítmény az augusztus 3-ról 4-re virradó éjszaka indult el Budapest felé. A már korábban négy szakaszra osztott egységnek különböző útvonalakon kellett volna elérnie a fővárost.^[17]

A *Nitthausz Dezső* százados által vezetett 1., és a *Giczey György* százados irányítása alatt álló 2. szakasz az Alföldön keresztül nagyjából egyenes vonalban indult Budapest felé. Maga Prónay Giczey szakaszával tartott. A másik két egység viszont átkelt a Dunántúlra, és Tolna megyét érintve folytatta útját a főváros irányába. Az eredeti terv szerint a *Denk Gusztáv* százados vezette 3. szakasz Paks érintésével haladt volna észak felé, a *Vasska-Vrécser Ede* százados irányítása alatt álló 4. szakasz pedig Tolnán keresztül vonult volna Budapestre. E négy szakaszon kívül egy kisebb egység is alakult a Prónay-század embereiből, őket *Gömbös János* főhadnagy vezette. Ez utóbbi csapat feladata volt eljutni Szekszárdra és kapcsolatot teremteni a Tolna megyei konzervatív, kommunistaelenes politikai erőkkel.^[18] Gömbös főhadnagy azért kapta ezt a feladatot, mert murgai születésű lévén^[19] Tolna megyei származású volt, azonkívül 1919 májusában Szekszárdon nősült.^[20]

A kommun alatt a tolnai megyeszékhelyen vörös katonaként szolgált, és a június végén lezajlott ellenforradalom leverése után menekült el a városból.[21] Mindezek következtében nagyon jól ismerte a proletárdiktatúra bukása után pozícióikat visszaszerző városi és megyei vezetőket, akikkel jó kapcsolatokat ápol.

Prónay egységei az első szakasz kivételével azonban nem érték el a fővárost.[22] Alig hagyták el ugyanis Szegedet, amikor a román hadsereg bevonult Budapestre, ezért távozniuk kellett.[23] Prónay egységei nem voltak megfelelően felszerelve, így kénytelenek voltak az Alföld egyre nagyobb területeit megszálló román csapatokat kikerülni, amelyek igyekeztek leszerelni minden újtjukba kerülő magyar egységet. A Prónay-különítmény valamennyi egysége átkelt a Dunán, és megérkezett Tolna megye területére.[24]

Ezzel egy újabb nehéz időszak vette kezdetét a megyében, hiszen megérkezett a válasz a vörösterorra, és 1919 augusztusában beköszöntött a fehérterror. Pár nappal Prónayék megérkezése után újabb egységek keltek át a Dunán, amelyek szintén nem kímélték az általuk kommunistának vélt vagy kommunistagyanús személyeket. A fehérterror csak a hónap végére enyhült a térségben, amikor a katonai egységek – elsősorban a különítmények – eltávoztak Siófok irányába, és szeptember folyamán a tevékenységüket már Somogy megye területén folytatták.[25]

A tisztek Szegedet elhagyva – Prónay állítása szerint – a Magyar Nemzeti Hadsereg vezérkari főnökétől, a Soós Károly tábornoktól kapott szóbeli parancs alapján cselekedtek. Ennek lényege az volt, hogy a Tanácsköztársaság helyi vezetőit el kellett fogniuk és statáriális módon ki kellett végezniük.[26] A tisztek már az Alföldön megindították bosszúhadjárataikat a kommunisták ellen. Az első település, ahol „vörös érzelmű” embereket végeztek ki, Szatymaz volt.[27] További tevékenységüket viszont megakadályozta az újtjukba került román hadsereg. A Dunán átkelve már nem érezték a román veszélyt, ezért Tolna megyében több idejük volt felkutatni és megbüntetni a tanácsrendszer vélt vagy valós vezetőit, támogatóit.

A megtorlásokra, felelősségre vonásokra főleg azokon a településeken került sor, ahol a Tanácsköztársaság idején kivégzéseket hajtottak végre (például Dunaföldvár, Paks, Tolna, Tamási). Más településeken is végeztek ki embereket, úgy, mint a megyeszékhelyen, ahol a direktórium fontosabb vezetőin álltak bosszút. Prónay a Giczey-szakasszal augusztus 8-án Soltnál kelt át a Dunán és vonult be Dunaföldvára. Ezzel Tolna megyében is megkezdte a kommunista vagy kommunistagyanús emberek felkutatását. Ez szinte minden településen hasonló módon történt. A tisztek először összehívták a régi előljáróságokat, amely a forradalmak előtt működött, és a települések nagy részében már ismét a falu élén állt. Bejelentették a katonai diktatúrát, majd megparancsolták a község vezetőinek, hogy adjanak számot a kommun helyi eseményeiről, és mondják meg, kik vettek részt annak irányításában. Ezután lefogták azokat, akik még nem menekültek el. Összehívták a falu lakosságát, és hazafias szónoklatokban vázolták a Tanácsköztársaság negatív szerepét. A tisztek rögtönítélő katonai bíróságokat alakítottak, egyes településeken pedig úgynevezett népitélet meghozására bírták rá a lakosságot. A bűnösnek ítélt személyeket kivégezték, a kisebb bűnökkel terhelt embereket megbotozták vagy megverték.[28]

A „fehér tisztek” elsősorban a kommunisták által a Duna-parti felkelés leverése után, június végén kivégzett ellenforradalmárok halálát okozó embereket igyekeztek megtalálni és megbüntetni. Megtorló intézkedéseik alkalmával viszont nem hagyták maguk után írásos feljegyzést, így többnyire sem a konkrét vádak, sem az ítéletek nem ismertek. Ezért nagyon sok emberrel kapcsolatban csak találgathatunk, hogy pontosan miért is végeztek ki őket.

A Prónay-különítmény tisztjei a Tanácsköztársaság politikai vezetőin kívül az egykori vörös terrorcsapatok tagjaira, a korábbi kínzások és gyilkosságok végrehajtóira is vadásztak. Gyakran kerültek előtérbe a politikai vezetés második vonalába tartozó egyének ott, ahol a tanácsrendszer főbb irányítói elmenekültek vagy bujkáltak, és így nem tudták kézre keríteni őket.

Mivel hasonlóan cselekedtek, mint másfél hónappal korábban a „vörösök”, és a lakosság kommunához húzó részét el akarták tántorítani a tanácskormány által képviselt eszméktől, gyakran előfordult, hogy kevésbé exponált emberek bűnhődtek a fontosabb vezetők helyett. Ilyenkor a tisztek szemében a kisebb cselekedetek is hatalmas bűnné váltak.

A fehérterror első Tolna megyei áldozata Csehák Péter faddi szabólegény volt,[29] aki a helyi forradalmi törvényszék vádbiztosaként tevékenykedett. Őt Gömbös János főhadnagy Szekszárdra tartó egysége ölte meg Fadd határában. A községi plébánia jelentésében azt írta, hogy Csehák a kommunista vezérek kezére játszó áruló volt.[30] Esetleg része lehetett a Pakson kivégzett csendőrök feljelentésében is, bár ezzel a tettel másokat is megvádoltak. Vádbiztosi tevékenységéről nem sokat tudunk, de a forradalmi törvényszék mellé kirendelt vádbiztosok több embert is kivégeztettek. Ezt Csehákról nem állapíthatjuk meg egyértelműen, és nem tudjuk, hogy tényleg a paksi csendőrök vagy mások feljelentése miatt kellett az életével fizetnie.

Dokumentumok

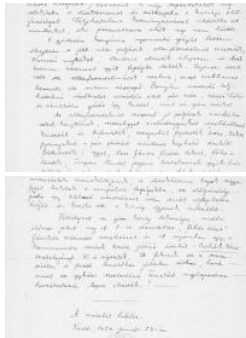
1. Csehák Péter halotti anyakönyvi kivonata

1919. augusztus 9.

Jelzet: MNL TML XXXIII. 27 – halotti anyakönyv – 82/1919. – Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára, Külön intézkedéssel levéltárba utalt iratok, Fadd község iratai – Eredeti, kézzel írt, aláírással.

2. A faddi római katolikus plébános jelentése

[3]

[4]

[Tovább a galéria oldalára](#) [5]

1959. január 23.

Jelzet: MNL TML XXXIII. 201 Gy/a–38. – Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára, Külön intézkedéssel levéltárba utalt iratok, MSZMP MB Archivum – Kézzel írt másolat, aláírással.

A Prónay-különítmény szakaszai augusztus 8-án átkelve a Dunán, különböző helyeken érkeztek Tolna megye területére. Az egyik egység augusztus 6-án érkezett Fadd-Domborira, erről Freud György tolnai lakos fényképfelvétele tanúskodik. Sz. Bányai Irén azt állítja, hogy ez az alakulat Szekszárdra tartott, és ők végezték ki a megyei direktórium vezetőit.[31] Ha ez így van, akkor Gömbös főhadnagy egységének partraszállását örökölte meg a fénykép.

Prónay emberei igyekeztek elérni a dunaföldvári járás székhelyét, Paksot, ahova az előzetes megbeszélés alapján meg kellett érkezniük. A Prónay-különítmény 3. szakasza Denk Gusztáv százados vezetésével Gerjen közelében érte el Tolna megye területét. Szuprics Vendel helyi földbirtokos látta vendégül a fehér tiszteket, [32] aki biztos örült a szegedi csapat érkezésének, hiszen ő maga is megszervezte a kommun uralmát. Kastélyát kirabolták a vörösök,[33] két fiát pedig az ellenforradalom leverésekor megölték.[34] Így mindenben készségesen állt Denkének segítségére. A Szuprics-kastélyban tartózkodott egy fiatal katonatiszt, Muraközy Tibor is, aki pár év múlva a házigazda veje lett.[35] Ő vezette el Denk százados szakaszát Gerjenbe, majd pedig egy helyi lakos, Horváth Menyhért lóháton kalauzolta tovább a katonákat Paksra.[36] A szegedi tervnek megfelelően tehát a Prónay-különítmény 3. szakasza 1919. augusztus 8-án a délutáni órákban megérkezett a dunaföldvári járás székhelyére, ahol a tanácsrendszer főbb vezetői még a községben tartózkodtak.

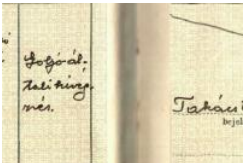
Pakson a tanácsuralom bukása után a rendfenntartó egységet Thuránszky-Vittman Ágoston őrnagy szervezte meg,[37] aki együttműködött a településre megérkező Denk százados szakaszával. Még azon az estén letartóztatták a községben tartózkodó fontosabb vezetőket: Takács Györgyöt, Wiedemann Antalt, Gauzer Gyulát, Mihalik Gézanét, Haag Józsefet és másokat.[38] A fehér tisztek nem kímélték a letartóztatottakat. A súlyos bántalmazások után a főbb bűnösöknek tartott személyeket augusztus 9-én délelőtt kivitték az imsói erdőbe. Egy visszaemlékezés szerint Thuránszky őrnagy mondta ki a halálos ítéletet, melyet a Denk-szakaszhoz tartozó Jakula Béla[39] főhadnagy vezetésével hajtottak végre a fehér tisztek.[40]

Ekkor végezték ki Takács György telegkönyvi tisztviselőt, Blau Ödön budapesti illetőségű politikai megbízottat, Gauzer Gyula vörösör-parancsnokot és Lefkócs Simon kereskedőt. Gauzert és Lefkócsot a Pakson kivégzett két csendőr feljelentésével is megvádolták.[41] E váddal a Faddon kivégzett Csehákot, valamint később Orosz Sándort is illették, akit a tanácsköztársaság idején elkövetett tettei miatt, börtönbüntetésre ítélték.[42]

3. Az imsói erdőben kivégzettek halotti anyakönyvi kivonatai

[6]

[7]

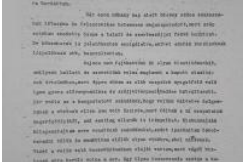
[Tovább a galéria oldalára](#) [8]

1919. augusztus 10.

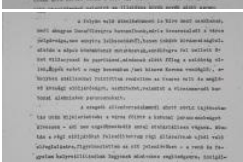
Jelzet: MNL TML XXXIII. 82 – halotti anyakönyv – 173., 176., 177., 178/1919. – Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára, Külön intézkedéssel levéltárba altal iratok, Paks község iratai – Eredeti, kézzel írt, aláírással.

Ezzel a tettel Denk százados egysége befejezteknek tekintette a Tanácsköztársaság vezetői ellen irányuló paksi megtorlást. Nincs kizárva, hogy tovább folytatták volna tevékenységüket a településen és környékén, idejük azonban már nem maradt erre. Augusztus 10-én ugyanis Prónay telefonutasítására Denk szakasza elhagyta Paksot, és csatlakozott a parancsnok Dunaföldváron állomásozó egységéhez.[43] Ezen a napon a fehér tisztek kivégzéseket hajtottak végre a Duna-parti településen. Prónay a következőképpen írta le az eseményeket: „Különítményem azután a bűnösöket, kommunista hóhérokat, bizalmi férfiakat, terrorfiúkat stb. egyéneket hamar összefogdosta a különböző bűvöhelyeiken. Délután tisztjeim a temetőben megkoszorúzták a Sámueliék [!] által kivégzett keresztény polgárok sírját, ahol Giczey százados az ő ügyes modorában egy olyan gyűjtőbeszédet tartott, amelyre azután a tömeg visszajövet már nekivadulva követelte a bűnösök kivégzését. Elsőknek egy apa saját fiával a patikánál lévő lámpavasra lett felakasztva, mert hóhérai voltak Sámueliéknek. Ezen felbuzdulva még néhány terrorista, azután zsidó lett megincselve.”

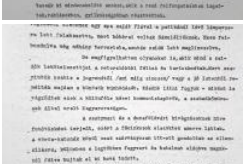
4. Részlet Prónay Pál naplójából

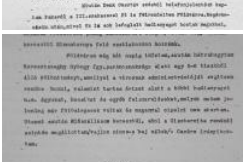
[9]

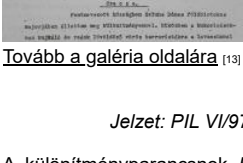
[10]

[11]

[12]

[13]

[14]

[15]

1919. augusztus 10.

Jelzet: PIL VI/973 – Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár, Személyi gyűjtemények, visszaemlékezések, Prónay Pál – Gépelt másolat.

A különítményparancsnok Halasi Józseftől és azonos nevű fiára gondolt, akiket ugyanott végeztek ki, ahol másfél hónappal korábban a vörösök az egyik ellenforradalmárt. Délután 4 órakor Stein Sándor bőrkereskedőt is felakasztották, és még aznap Sterk Endre rőföskereskedőt agyonlőtték.

5. A Dunaföldváron kivégzettek halotti anyakönyvi kivonatai

[14]

[15]

- [4] A Károlyi Mihály-kormány hadügyi államtitkára, a szakszervezeti kormány bukása után 1919. augusztus 7. és november 24. között miniszterelnök, majd a Huszár-kormány hadügyminisztere.
- [5] A Gražban székelő ellenforradalmi csoportosulás katonai vezetője.
- [6] ORMOS MÁRIA: *Magyarország a két világháború korában, 1914–1945*. Debrecen, 1998, 66–68.
- [7] PRÓNAY: i. m. 129.
- [8] KELEMEN BÉLA: *Adatok a szegedi ellenforradalom és a szegedi kormány történetéhez 1919*, Szeged, 1923, 257–258., 264., 296., 301–302.
- [9] Nógrád megyei nemes, hivatásos huszárszázados, a Szegeden alakult 1. tiszti század vezetője.
- [10] Prónay itt Szamuely Tiborra gondolt.
- [11] PRÓNAY: i. m. 129.
- [12] Uo. 71–75.
- [13] Uo. 71–144.
- [14] A nemzeti hadsereg egyik tiszti századának vezetője.
- [15] Nevét 1919. augusztus elején Ostenburg-Moravekre változtatta. KELEMEN: i. m. 599.
- [16] A nemzeti hadsereg egyik tiszti századának vezetője.
- [17] PRÓNAY: i. m. 160–168.
- [18] Uo. 160–161.
- [19] Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (a továbbiakban: MNL TML), Megyei Intézőbizottság iratai, 9689/1919.
- [20] MNL TML, házassági anyakönyv, Szekszárd, 149/1919.
- [21] MNL TML, MSZMP MB Archívum, Gy/a-31, Kövendi Sándor és társai bűnpere.
- [22] CSEH GÉZA: Scheftsik főhadnagy bosszúvágya. *Rubicon*, 2011. 2. sz., 34.
- [23] Uo.
- [24] PRÓNAY: i. m. 177–179.
- [25] ANDRÁSSY ANTAL: Katonai terror Somogyban 1919 őszén. In: *Somogy megye múltjából. Levéltári évkönyv*, 10. kötet. Szerk.: KANYAR JÓZSEF. Kaposvár, 1979, 307–353.
- [26] PRÓNAY: i. m. 162.
- [27] Uo. 168–170.
- [28] Uo. 178–181.
- [29] MNL TML, halotti anyakönyv, Fadd 82/1919; MNL TML, MSZMP MB Archívum, Gy/a-38. A faddi római katolikus plébános jelentése.
- [30] Uo.
- [31] SZ. BÁNYAI IRÉN: A Béri Balogh Ádám Múzeum archívofotó gyűjteményének történeti tanulságai. In: *Szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum évkönyve, 1975–1976*. Szerk.: SZILÁGYI MIKLÓS. Szekszárd, 1977, 247.
- [32] MNL TML, MSZMP MB Archívum, Gy/a-32. Takács György életrajza.
- [33] MNL TML, 1919-es iratok, Rákosy Csekme Domokos gazdasági felügyelő jelentése.
- [34] MNL TML, a dunaföldvári járás főszolgabírájának iratai, 19/1919; MNL TML, MSZMP MB Archívum, Gy/a-38. A faddi római katolikus plébános jelentése.
- [35] MNL TML, házassági anyakönyv, Gerjen 17/1924.
- [36] MNL TML, MSZMP MB Archívum, Gy/a-32. Takács György életrajza.
- [37] Uo.
- [38] Uo.
- [39] Jakula Béla civilben tanító volt Hajóson 1914–1919 között, és részt vett a kalocsai ellenforradalomban testvérével, Kálmánnal és a Bors fivérekkel együtt. A megmozdulás bukása után mindannyian Szegedre menekültek.
- [40] A forrásban a nevek elferdítve szerepelnek: turiki Thuránszky, turili Turancziként, Jakula hajósi tanító pedig Jehulaként szerepel, aki Kalocsáról érkezett Paksra.
- [41] Gabányi János: *Mártírjaink*. Budapest, 2000, 15.
- [42] *Tolnamegyei Újság*, 1937. szeptember 25.
- [43] PRÓNAY: i. m. 180.
- [44] VENDEL: i. m. 283–285.; K. BALOG: i. m. 220.; MNL TML, MSZMP MB Archívum, Gy/a-38. Gaál Dezső visszaemlékezése.
- [45] KELEMEN: i. m. 521–533.
- [46] MNL TML, kéziratgyűjtemény, Barcza Józsefné: A Tanácsköztársaság és az ellenforradalom Tolnán. Melléklet: Appelshoffer Ádám önéletrajza, Tolna, 1970. (A továbbiakban: Appelshoffer-önéletrajz.)
- [47] K. BALOG JÁNOS: *Értünk éltek, értünk haltak*. Szekszárd, 1972, oldalszám nélkül.
- [48] Uo. Horváth János.

[49] Uo. Horváth József.

[50] Uo. Farkas József.

[51] MNL TML, halotti anyakönyv, Tolna, 102/1919. (Farkas József); 104/1919. (Horváth János); 105/1919. (Horváth József); Plébánia Hivatal, Tolna, 112/1919. (Farkas József); 113/1919. (Horváth János); 114/1919. (Horváth József).

[52] Sz. BÁNYAI IRÉN: Egy fénykép a fehérterrorról. *Dunatáj*, 1979, II/ 1. 18–26.

[53] *Tolna Megyei Néplétségi*, 1969. március 2. (Farkas özvegye, rosszul emlékszik a postamester nevére, Dobrik Gézáról beszél.)

[54] MNL TML, Tolna község, közigazgatási iratok, 3455/1919.

[55] PRÓNAY: i. m. 171.

[56] MNL TML, MSZMP MB Archívum, Gy/a-38., Gaál Dezső visszaemlékezése.

[57] PRÓNAY: i. m. 188.

[58] SZ. BÁNYAI: *Egy fénykép a fehérterrorról...* 18–26.

[59] *Kioltott fáklyák*. Emlékezések a fehérterror pedagógusáldozatairól. Budapest, 1963, 135–140.; KERNÉ MAGDA IRÉN: *Híres paksi elődeik. Életrajzi gyűjtemény*. Paks, 2009, 90–91.

Címkék:

[fehérterror](#) ^[19]

[vörösteror](#) ^[20]

[bosszú](#) ^[21]

[gyilkosság](#) ^[22]

[kivégzés](#) ^[23]

[verés](#) ^[24]

Kiadás: 18. évfolyam (2018) 1-2. szám

Forrás webcim: <https://www.archivnet.hu/a-pronay-kulonitmeny-tevekenysege-tolna-megye-duna-parti-telepulesein-1919-ben>

Hivatkozások

[1] <https://www.archivnet.hu/a-pronay-kulonitmeny-tevekenysege-tolna-megye-duna-parti-telepulesein-1919-ben>

[2] https://www.archivnet.hu/sites/default/files/u364/1_dok_csonka_laura_fadd.jpg

[3] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/2-a-faddi-romai-katolikus-plebanos-jelentese/2dokimg0001.jpg>

[4] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/2-a-faddi-romai-katolikus-plebanos-jelentese/2dokimg0002.jpg>

[5] <https://www.archivnet.hu/2-a-faddi-romai-katolikus-plebanos-jelentese>

[6] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/3-az-imsosi-erdoben-kivegzettek-halotti-anyakonyvi-kivonatai/3dokpaks02.jpg>

[7] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/3-az-imsosi-erdoben-kivegzettek-halotti-anyakonyvi-kivonatai/3dokpaks01.jpg>

[8] <https://www.archivnet.hu/3-az-imsosi-erdoben-kivegzettek-halotti-anyakonyvi-kivonatai>

[9] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/4-reszlet-pronay-pal-naplojabol/4dokpronay178.jpg>

[10] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/4-reszlet-pronay-pal-naplojabol/4dokpronay179.jpg>

[11] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/4-reszlet-pronay-pal-naplojabol/4dokpronay180.jpg>

[12] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/4-reszlet-pronay-pal-naplojabol/4dokpronay181.jpg>

[13] <https://www.archivnet.hu/4-reszlet-pronay-pal-naplojabol>

[14] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/5-a-dunafoldvaron-kivegzettek-halotti-anyakonyvi-kivonatai/5dokcsonkalauradunafoldvar.jpg>

[15] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/5-a-dunafoldvaron-kivegzettek-halotti-anyakonyvi-kivonatai/5dokcsonkalauradunafoldvar02.jpg>

[16] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/5-a-dunafoldvaron-kivegzettek-halotti-anyakonyvi-kivonatai/6dokpaks.jpg>

[17] <https://www.archivnet.hu/5-a-dunafoldvaron-kivegzettek-halotti-anyakonyvi-kivonatai>

[18] https://www.archivnet.hu/sites/default/files/u364/6_dok_paks.jpg

[19] <https://www.archivnet.hu/cimkek/feherterror>

[20] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vorosterror>

[21] <https://www.archivnet.hu/cimkek/bosszu>

[22] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyilkosság>

[23] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kivegzés>

[24] <https://www.archivnet.hu/cimkek/verés>